

Rintamaveteraanien leskien ja puolisoiden kuntoutus

Veteraanijärjestöt ovat esittäneet talousarvioon 5 milj. euroa momentille 33.50.56 rintamaveteraanien leskien ja puolisoiden kuntoutukseen. Tällä hetkellä rintamaveteraanien puoliset voivat saada laitos- ja päivä kuntoutusta, mutta vain yhdessä veteraanin kanssa. Ehdotuksessa halutaan puolisoille ja leskille itsenäinen kuntoutusoikeus.

Laissa rintamaveteraanien kuntoutuksesta todetaan, että

"Rintamaveteraanilla tarkoitetaan henkilöä, jolle on annettu rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnus."

"rintamaveteraanin aviopuoliso voi osallistua kuntoutukseen yhdessä veteraanin kanssa sen mukaan kuin asetuksella säädellään."

Momentti 33.50.56

Momentti 33.50.56 rahoitetaan Veikkaus Oy:n voittovaroista. Veikkauksen tilittämät voittovarot ovat viime vuosina vähentyneet merkittävästi ja tulevana vuosina ei ole näköpiirissä, että ne palautuisivat entiselle tasolle. Jos tämä uusi lisäesitys 5 milj. euroa oltaisiin tekemässä, niin esittäisimme, että se kohdennettaisiin mom. 33.50.58, joka on valtion budjetista rahoitettava momentti.

Valtiokonttori on maksanut tänä vuonna hieman yli 16 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen. Korona epidemian takia tänä vuonna kuntoutusta ei ole kuitenkaan pystytty toteuttamaan samalla tavalla kuin aiemmin.

Rintamaveteraanien kuntoutus on tällä hetkellä sidottua määrärahaan, jonka Valtiokonttori jakaa kuntiin rintamaveteraanien lukumäärän suhteessa. Valtiokonttori saa vuosittain tiedon rintamaveteraanien määrästä Kelalta (rintamalisän saajat). Jos rintamaveteraanien puolisoille ja leskille tulisi oikeus kuntoutukseen, määrärahan jakamisesta säädettäessä tulisi ottaa huomioon ainakin seuraavat seikat:

- jos kunnassa ei ole yhtään rintamaveteraania, kunta ei saa määrärahaa, mutta kunnassa voi kuitenkin olla rintamaveteraanien leskiä, jotka eivät ole kunnan tiedossa.
- jakaakseen määrärahaa kuntaan, Valtiokonttorin tulisi saada tieto rintamaveteraanien puolisoiden ja leskien lukumäärästä kunnissa. Lisäksi tulisi päättää, missä suhteessa Valtiokonttori jakaisi määrärahaa rintamaveteraaneille, puolisoille ja leskille.
- tulisi ratkaista, miten määräraha momentilta 33.50.56 jaettaisiin rintamaveteraanien, puolisoiden ja leskien kesken, jos määräraha ei riittäisi kaikkien palvelutarpeeseen.

Rintamaveteraanien puolisoiden ja leskien määrä

Kunnat järjestävät rintamaveteraanien kuntoutuksen. Näin ollen rintamaveteraanien puolisoitten ja leskien määrästä ei ole tarkkaa tietoa Valtiokonttorissa eikä kunnissa. Kunnat saavat Kelata vuosittain listan tunnuksen omaavista rintamaveteraanien määrästä alueellaan (rintamalisä saajat) sekä Valtiokonttorilta sotainvalidien listat, jolloin kunnat vertaavat listoja, ja ne, jotka eivät ole sotainvalidien listalla ovat rintamaveteraaneja. Puolisot on vielä mahdollista selvittää, mutta lesket eivät, koska kuolleet rintamaveteraanit eivät ole Kelan listassa mukana. Kelan mukaan rintamaveteraaneja oli vuoden 2020 alussa noin 6 000, mutta tietoa heidän puolisoistaan ei ole saatavilla. Mahdollisten leskien määrä on myös vaikeasti arvioitavissa. Rintamaveteraaneja on viimeisen 10 vuoden aikana kuollut noin 39 000 ja viimeisen viiden vuoden aikana n. 14 000. Tietoa näiden henkilöiden leskistä ei myöskään ole saatavissa.

Säädösmuutokset

Kuntoutuksen ulottaminen rintamaveteraanien puolisoitten ja leskien kuntoutukseen edellyttäisi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 1 §:n 3 momentin muuttamista.

Muutokset tietojärjestelmään

Lakimuutos aiheuttaisi muutoksia Valtiokonttorin tietojärjestelmään. Muutosten laajuus ja siitä aiheutuvat kustannukset riippuvat siitä, minkä sisältöisenä uusi etuus säädettäisiin.

Muut vaikutukset

Sotainvalidien puolisoilta ja leskiltä edellytetään, että aviopuoliso on vahingoittunut tai sairastunut vuosien 1939–1945 sotien johdosta siten, että hänen sotilasvammalaissa (404/1948) tarkoitettu työkyvyttömyysasteensa on vähintään 30 prosenttia. (Valtioneuvoston asetus sotainvalidien puolisoitten ja leskien sekä sotaleskien kuntoutuksesta vuonna 2020 1268/2019) Jos rintamaveteraanien puolisoille ja leskille säädettäisiin subjektiivinen oikeus kuntoutukseen, tulisi mahdollisesti samalla arvioida sotainvalidien puolisoilta ja leskiltä edellytettävän 30 %:n haitta-asterajan poistamista. Sotainvalideilla on kuntoutukseen 10 %:n haitta-asterajaedellytys ja jos haitta-aste on alle 10 %, sotainvalidi pääsee kuntoutukseen rintamaveteraanimäärärahoilla.

Valtiokonttorilla ei ole tietoa siitä, kuinka paljon alle 30 %:n sotainvalidin leskiä on. Tieto 30 %:n ja sen ylittävän haitta-asteen sotainvalidien puolisoista ja leskistä on, koska 30% haitta-aste on edellytyksenä huoltoeläkkeeseen.

Rintamaveteraanasian neuvottelukunta on keskustellut kokouksissaan 12.2.2020 ja 10.3.2020 veteraanijärjestöjen tavoitteista veteraanien aseman parantamiseksi. Maaliskuun kokouksessa oli myös ministeri Kiuru mukana kuulemassa veteraanijärjestöjen toiveita. Veteraanijärjestöjen yhtenä tavoitteena on parantaa puolisoitten ja leskien asemaa. Kokouksien keskusteluissa nousivat esiin ongelmat puolisoitten ja leskien tunnistamisessa ja oikeudessa mahdolliseen kuntoutukseen. Samassa keskustelussa tuotiin esille se, että yhtä lailla, kun rintamaveteraanien puolisot ja lesket, niin samoin perustein pitäisi sotaorpojen olla oikeutettuja kuntoutukseen. Ministeri Kiuru totesi

keskustelun päätteeksi, että hän on valmis keskusteluun esityksistä siltä osin, kuin niihin on eri paikoissa varattu tai mahdollisesti vapautuu rahaa. Uusien, lisärahoitusta vaativien esitysten perustelu olisi tässä tilanteessa hyvin vaikeaa. (kokous 12.3.2020)

Rintamaveteraanien puolisojen ja leskien kuntoutus toisi esille toiveita laajentaa kuntoutusta myös mm. sotaorpojen kuntoutukseen.

[Laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta](#) 1184/1988

[Asetus rintamaveteraanien kuntoutuksesta](#) 1348/1988

[Valtiokonttorin soveltamisohjeet](#)

[Valtioneuvoston asetus sotainvalidien puolisojen ja leskien sekä soteleskien kuntoutuksesta vuonna 2020](#) 1268/2019